

EL LLENGUATGE

**El pronom,
antecedent (1)**

Algunes gramàtiques indiquen que l'antecedent d'un pronom relatiu (que normalment és un nom substantiu) pot ésser també un pronom. La referència, però, sol limitar-se a algun exemple amb un pronom personal fort: *Tu, que ho has fet...* (Fabra), *Vosaltres, que ho sabeu, expliqueu-nos-ho* (Badia i Margarit). A més, és clar, se sol indicar que certs pronoms determinatius i indefinits, com *aquest, aquell, això, allò, ço, tothom* i *qualsevol*, formen amb els relatius *que* i *qui* una sèrie de conjunts com *aquest que, aquell qui, això que, tothom qui, qualsevol qui*, etc., que alternen amb els altres conjunts més usuals *el qui* i *el que* en les oracions relatives dites substantives, en les quals es pot considerar, de certa manera, que el mot que precedeix els relatius, *que* i *qui* constitueix el seu antecedent. Però tornant a les oracions relatives adjectives, cal afegir-hi que, de fet, gairebé tots els pronoms (llevat, és clar, dels pronoms personals febles) poden constituir l'antecedent d'un terme relatiu, normalment en oracions explicatives (és a dir, que no especifiquen o determinen l'antecedent, perquè ja sol ésser determinat, sinó que n'expliquen alguna cosa).

Amb tot, àdhuc amb un pronom personal fort com a antecedent, no deu ésser segurament impossible una oració relativa determinativa o especificativa, com seria el cas de *Vosaltres que hi éreu ho deveu saber*, frase proferida adreçant-se a un grup de persones més nombroses que el dels directament interpellats.

No creiem que es puguin considerar excessivament rebuscades construccions com les següents, en què *hom* (designant la persona que parla, i equivalent, per tant, a *un* o a *un hom*) i els interrogatius *qui*, *què* i *quin*, constitueixen l'antecedent d'un terme relatiu (sempre en una oració explicativa): *Hom, que sap ésser discret, s'estima més callar; Un (o un hom), que ja té experiència, no s'hi debca embolicar; Qui, que tingui una mica de seny, li donarà la raó?; Què, que tu no sàpigues, et podria ensenyar?; Quin, que s'ho mereix, podríem demanar?* En canvi, *algú, ningú, res* i *qualcom* demanen sempre (potser amb excepció de *algú*), com a antecedent d'un relatiu, una oració especificativa: *Hi havia algú que no en sabia res, No hi havia ningú que el conegués, No té res que m'interessés, Va dir qualcom que no vaig entendre.*

Albert Jané